

BLOC 1 – EL MEDI FLUVIAL

els rius mediterranis i les seves amenaces

Associació la Sorollona

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural**

QUÈ ÉS UN RIU?

Diec2 (Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans):

“1 *1 m.* [GG] [GL] [LC] Corrent natural d'aigua que va a parar al mar, a un llac o a un altre riu, especialment el que, recollint l'aigua d'una conca de gran extensió o d'una vall de drenatge abundós, porta sempre aigua.”

Les dues imatges corresponen a un riu?

ELS RIUS MEDITERRANIS

 A casa nostra, la idea més estesa del que és un riu sovint s'allunya de la realitat. Si bé els més grans s'ajusten a la definició, la majoria dels que tenim són **RIUS MEDITERRANIS**

 Són aquells rius que naixen i transcorren per zones de clima mediterrani i, per tant, es veuen influïts per les seves característiques:

- Hiverns amb temperatures suaus
- Estius secs i calurosos
- Episodis de precipitació concentrats a la primavera i la tardor
- Precipitació anual molt variable

ELS RIUS MEDITERRANIS

El règim de cabal del riu respon a totes aquestes condicions:

- Cabal irregular, amb augments sobtats i riuades
- Cabal màxim a la primavera i la tardor
- Molt poc cabal a l'estiu, sovint reduint l'aigua a una sèrie de gorgs desconnectats

Tot i els forts canvis en les condicions de l'hàbitat, moltes espècies s'han adaptat a viure en aquests ambients (bloc 2)

EL RIU I NOSALTRES

Durant segles, l'activitat humana ha girat al voltant dels rius, als quals hem donat diverses funcions:

- Ús de l'aigua: consum humà, rec de cultius, abeuratge de bestiar
- Ús de la vegetació de ribera: extracció de fusta, pastura de bestiar
- Obtenció d'energia: molins i, més recentment, energia hidroelèctrica

L'abundància de recursos i l'accés a l'aigua sovint han situat els establiments humans a les vores dels cursos fluvials. Amb el pas del temps, per tant, hem causat múltiples canvis en la forma i la dinàmica original d'aquests.

ALTERACIONS: hidromorfologia

Un riu no és només aigua. Un bon grapat de factors interactuen per a donar-li les característiques físiques que li confereixen estructura: el règim hidrològic, el substrat, la vegetació de la llera...

Aquest conjunt d'interaccions entre aigua i altres elements del paisatge rep el nom d'**hidromorfologia**

Factors que afecten la qualitat hidromorfològica

Pèrdua de connectivitat:

La connectivitat d'un espai fluvial es podria definir com la possibilitat que ofereix als organismes que hi habiten de desplaçar-se de forma natural seguint l'eix longitudinal o transversal del riu. L'aprofitament humà del riu sovint ha portat a tallar la connectivitat, especialment la longitudinal.

Les rescloses són un exemple d'estructura que impedeix una bona connectivitat longitudinal

ALTERACIONS: hidromorfologia

Un riu no és només aigua. Un bon grapat de factors interactuen per a donar-li les característiques físiques que li confereixen estructura: el règim hidrològic, el substrat, la vegetació de la llera...

Aquest conjunt d'interaccions entre aigua i altres elements del paisatge rep el nom d'**hidromorfologia**

Factors que afecten la qualitat hidromorfològica

Canalització de la llera:

La restricció de les dimensions de la llera a través d'esculleres, gabions, pavimentat, etc. impedeix l'establiment de comunitats biològiques sanes. A més, s'incrementa el risc associat a les riuades, ja que l'aigua assoleix una força i velocitat molt majors.

Llera del riu Onyar al seu pas per Girona, canalitzada i pavimentada

ALTERACIONS: hidromorfologia

Un riu no és només aigua. Un bon grapat de factors interactuen per a donar-li les característiques físiques que li confereixen estructura: el règim hidrològic, el substrat, la vegetació de la llera...

Aquest conjunt d'interaccions entre aigua i altres elements del paisatge rep el nom d'**hidromorfologia**

Factors que afecten la qualitat hidromorfològica

Canvis en el règim hidrològic:

L'extracció d'aigua per al nostre ús comporta un canvi en el règim de cabal natural del riu. Construcció d'embassaments, baixada del nivell freàtic...

Pou d'extracció d'aigua freàtica per al rec de conreus

ALTERACIONS: qualitat de l'aigua

L'ús que fem de l'aigua sovint provoca una pèrdua de qualitat d'aquesta. És habitual la contaminació provocada per aigües residuals d'ús domèstic, ramader, agrícola o industrial.

ALTERACIONS: espècies exòtiques invasores

Els nostres moviments al voltant del món a vegades acaben transportant espècies originàries d'altres indrets. Aquesta problemàtica s'explica amb més detall al bloc 3

